

Nemzeti Társalkodó

Június 9dik napján 1835.

H e r c u l a n u m.

(v é g z e t)

Az 1827ik évben, a' *museo borbonico* igazgatójának és a' kiásási munkálat felügyelőjének *Arditinek* jelentést tettek, hogy *Resina* környékiben bizonyos helyt a' föld felső színe lesülyedt, 's hogy ott bizonyos régi épületekre is tanáltak, e' felől töstént tudósították *Isó Ferencz* királyt, ki ezen darab földet legottan megvásároltatni rendélé; de a' föld megvásárlása után is az ásások nem nagyon messzire haladtak. — Megkell azonban vallani, hogy a' munka tovább folytatásának nevezetes akadályok is állanak ellenébe. Elsőben is a' munka igen nagy költségbe kerül, mert hogy egész bátorsággal lehessen dolgozni azon földeket, melyek alá a' váras temetve van, a' kormánynak a' tulajdonosoktól meg kell vásárolni; a' *Vesuv* szomszédságában lévő földeknek pedig már magában is, szerfelett gazdag termékenységekért igen nagy árok van, 's midőn az igazgatás ezeket ily célra kívánja megvásárolni, a' tulajdonosok még sokkal nagyobb

árrát kívánják. Hasonló nehézség van azon épületekkel, melyek alatt a' régi városnak nagyobb része fekszik, a' ház tulajdonosok ugyan is méltó jussal megkívánják hogy az alá ásások által, házaik a' lesülyedés veszedelmének ki ne tétessenek, tehát ha mind e' mellett is folytatni akarja az igazgatás a' munkát, a' házakat is szükségesképpen meg kell vásárolni tulajdonosaiktól. Ezen állított veszedelem ugyan nem oly nagy mint a' ház tulajdonosok ezt elhítenni szeretnék, mert a' herculanumi kiásott színház feletti épületek épen 's minden veszedelem nélkül állanak, 's ámbár a' színház feletti földtömeg, az útszákon való szünetlen szekérrel járas által sok rázkodásnak van kitéve; mégis e' miatt semmi veszedelem nem történt 's nem is lehet ilyestől tartani. A' *forum* kiásása pedig éppen lehetetlen, mivel az e' felett épült résinai templom miatt, ezt vallásos érdek is ellenzi, az t. i. hogy a' keresztyény szentek, ki ne legyenek azon veszélynek téve, hogy a' pogány istenekhez lesülyedjenek. — Neveli a' munkához kívántató költséget az is hogy az ásásnak igen mélyre kell menni, ugyan is ha a' felső láva folyamból keményedett borítékot által törték, 's puhább és könnyebben dolgozható földre tanáltak is, közben közben újból pala kövekre, kemény és szikla forma massára tanálnak, melyek az épületek falaival mintegy egy massát formálnak és az ásást nagyon akadályoztatják. Továbbá nem tudván 's nem esmervén előre

a' régi város fekvését 's helyzetét, sok nagy fáradsággal és költséggel kiásott föld alatti út-
 tat, mi után a' terhes munka semmi kivánt
 következássel nem jutalmaztatott, 's a' fel-
 tanálni vélt régi épületekre nem tanálhattak
 újra bé kellett tölteni. Ezen nehézségeket csak
 akkor lehetne elhárítani ha maga a' király
 is nagy kedvellője lenne a' régiségeknek 's e-
 zért nagy áldozatokra kész lenne, *IIIIdik*
Károly ettől semmi költséget nem sajnáltott.
 Második oka miért *Herculanum* kiásását fél-
 ben hagyták, *Pompejinek* feltanálása, mely
Herculanum után későre az 1748dik évtől
 kezdve fedeztetett-fel. Mihelyt az 1760dik é-
 ven elkezdye által látták mily könnyen jut-
 hatnak *Pompejihez* 's ezt a' *Herculanum* ki-
 ásásával öszvekött akadályokkal öszveha-
 sonlították, mindjárt nyugodni hagyták *Her-*
culanumot 's minél több ritkaságokat, mivé-
 szeti nevezetésegeket fedeztek-fel *Pompejiben*
 annál inkább felejdékenységbe ment amaz.
 Ebben ugyan is épen azon czélt, kevesebb
 költséggel, idő és erő ráforditással és még is
 tökéletesebben lehetett elérni, mivel *Pom-*
pejinek kiásott része merőben szabadon, el-
 takaratlan és hozzá járulhatólag maradt.
 Mi után ezt egy század mulva a' föld alól
 egészen kiássák (mert ennyi idő arra csak
 ugyan kivántatik, ha a' munkát nagyobb szor-
 galommal nem folytatják mint ezt az 1760-
 dik évtől fogva vitték) akkor talán újra *Her-*
culanumra kerülend a' sor. — Végezetül meg-

említjük azon ritkaságokat, melyek eddig elő *Herculanum* ki ásásával felfedeztettek és a melyek most a' nápolyi királyi museumban tartatnak. — A' régi festések és képek rak-tárában kevesek vannak *Herculanumból*. Em-litést érdemelnek csak *Theseus* és *Telephus* képeik, melyeket 1759ben ástak-ki, 's me-lyek legelső régi képek voltak azok között melyek az újabbkor embereinek szemlélete alá juthattak. — Azon nevezetes ritkaságok-nak, melyek a' képszobrok és mejjképek rak-tárát ékesítik, nagyobb része *Herculanum-ban* tanáltatott, csak az említett pompás me-zei házban ötvennél több érczből öntött mejj-képeket és álló képszobrokat tanáltak 's na-gyobb részint még épen és jó állapotban, a' melyekben pedig valami hiány vagy cson-kaság volt azt az újabb idő mesterei kezei kipótolták. — A' herculanumi academia tu-dóssai, az öntött képszobroknak a' régi pénz-eken lévő arczulatokkal lett öszve hasonli-tások után következéseket huztak, és a' fel-fedezett régi álló és mejjképeket elnevezget-ték. — Így ezen régiségek közt lehet szemlélni *Nagy Sándor* lovas képszobrát, lehet egy *Augustust*, *Liviát*, *C. Caesart*, *Platot*, 's a' tarentumi *Archytas* philosophust. — De a' mint az ily bizonytalan hozzá vetésekkel 's tanálgatásokkal szokott történni, itt is ugyan azon eset van t. i. a' mit az egyik *archaë-log* régiség buvár alapos okokkal bébizonyít, azt a' másik hasonló, 's éppen oly számos okokkal czáfolja-meg, 's ezért az itt tanált

minden álló és mejjképeket bizonyossággal meghatározni és elnevezni nem lehet. — Hasonló gazdagságu volt *Herculanum* a' márványkő oszlopokra és képszobrokra nézve is, 's ezek közzül is a' nevezetesebbek elnevezettek. Ezek közt nevezetesek azon kilencz kép szobrok, melyek *M. Nonius Balbus* familiájának kilencz tagjait ábrázolják, ezek közül kettő lovas állókép 's természeti nagyságon feljül van, ezek a' régi homlok irat szerént magát *M. Nonius Balbus*t és fiát ábrázolják, mind a' kilencz állóképet a' *Basilicában* tanálták. — A' színházban nyolcz consuli képszobrokat, és a' *casa di campagna*ban az *Aristides* fennemlített állóképet, a' *Homer*, *Plato*, *Sylla* 's többek melj képeit tanálták. Az ezen képtárban lévő álló és meljképek, melyek *Herculanumban* tanáltattak számlálhatatlanok. — Az üvegportékák gyűjteményjeiben már az 1752ik évben *Bayardi* számítása szerént *Herculanumból* ötszáz harminczhat különböző formájuk 's különbözőféle használatra készültek tanáltattak. Most azon üveg portékák száma, melyek különböző helyekről ásattak-ki szinte 3000re menyen. Legnevezetesebbek azon tárgyak, melyek az úgy nevezett *Gabinetto degli oggetti preziosi*, vagy a' drágaságok tárában tartatnak. A' néző nem hihet szemeknek 's képtelenségnek tartja, hogy a' szemei előtt lévő tárgyak annyi idő alatt hogy maradhattak-meg ily állapotban. Mert jollehet az itt lévő tárgyak mind elsenyvedt állapotban

vannak, 's kívülről fekete és barna színűek, de formájok legkisebbet sem változott, úgy hogy ezeket az első tekintetre olyanoknak lehet esmérni, mint a' milyeneknek leírtak. Ezek a' csudállatosképpen megmaradott ritkaságok következők: bab, körtve, füge, gesztenye, sz. János kenyér, mandula, cseresnyemag, kenyér, riskása, tojás, madárfészek, fonal, gyolcs-szövet, papucstalp, és spongya darabok. — A' *Herculanumból* kiásott ritkaságok tárában, két üveges kasztenben különböző arany és aranyba foglalt tárgyak tartatnak, mint p. o. gyűrűk, nyaklánczok, finzsiák 'sat. van egy hosszú aranyozott tű is, melyet az aszszonyok hajfodraik megakasztására használtak 's éppen oly formájúak mint a' melyet most az alsóbb rendű nápolyi fejérszemélyek viselnek. — Ezüst portékát keveset tanáltak *Herculanumban*; csak néhány magános lakházakban tanáltak kevés ezüst kanalakat. A' kisebb öntött ércz portékák gyűjteménye melyeknek száma a' 14 ezeret felyül haladja, a' *Herculanumban* tanált kisebb öntött ércz némükkel sokat szaporodott, milyenek az itten tanáltatott konyha eszközök, gyertya tartók, lámpák, fegyverek, hadi eszközök, mértékek, 's több e' félek, melyeknek oly nagy a' számok hogy a' herculanumi academia még ezeknek leírását és feljegyzését bé nem végezte. —

Herculanum leírását azon általános észrevétellel rekesztjük-bé, hogy itt csak feletke kevés ember csontok tanáltattak, mely-

ből azt következtetik, hogy a' város lakósi, a' városnak tökéletes eltemettése előtt megszabadíthatták életeket. —

Figyelmeztetés.

Franciscus I Augustus Austriae Imperator, Apostolicus Rex Hungariae, M. Princeps Transsilvaniae -- Oratione funebri celebratus a Francisco Xav. Gubiczer, Presbytero Scholarum Piarum, in R. Lyceo Claudiopolitano Doctrinae Religionis Professore P. O. Exhortatore, Custode Bibliothecae, Artium Liberalium et Philosophiae Doctore, nec non S. S. Theologiae Baccalaureo. Claudiop. MDCCCXXXV 28a Martii. Typis Lycei Regii. — 8. —

Sok ideig gyászos, és felejthetlen nap lesz a' folyó 1855d. esztendő mártz. 2ika, mely egy szép, az időtől megszentelt, 's ennek minden viszontagságaival diadalmason tusakodott szövetséget bonta-fel. Ezen a' napon tette-le a' halandóság nagy adóját I Ferencz Austria dicső emlékezetü császára, a' szinte fél századig, széles kiterjedésü birodalmának javát munkáló derék monárcha, 's thronussa körül álló különböző hív népei-nek atya, bődögítőja: azon uralkodó, ki-nek bölcsesége, igazságos, egyenes volta, szelidsége, 's a' rongáló és pusztító zivata-

rok között gyűjtött tapasztalása egész Európa hódoló tiszteletét megérdemelte, ki a' fejedelmi nagy tanácsban, mely földünk ezen része sorsát kormányozta, vezette, mint annak Nestora, a' közbékesség védangyala képeben jelent meg. Ha egy tekintetet vetünk azon 43 évekre, melyek alatt az idvezült császár a' thronuson ült, ha vissza gondolunk e' magában rövid, de tömött időszakzra, a' historiának egy nagy, és igen fontos változásokkal gazdag epochája tűnik előnkbe. I Ferencz akkor lép-fel a' kormányra, midőn az idő hatalmas lelke mint egy oriás felkél, a' sokáig méjj álomba merült emberiséget felzaklatja, a' százados rendtartások, ősi jussok, megavult kiváltságok ellen viadalra száll, csak hamar Európát lángboritván megrázkodtató erejét a' föld többi részével is érezteti, új kivánságokat támaszt, új ideákat vélekedéseket terjeszt, 's mind azt a' mi volt, a' társasági élet fennálló egész alkotmányját, egy képzeletben álló bizonytalan jövőendőért lerontani készül. E' nagy időszakasznak, mely az I Ferencz uralkodásával és közönséges életével szoros szinte elválhatlan öszve függésben áll, első felében látjuk a' tisztelt császárt a' mindent elseprő árral rohanó Franczia révolutzio, azután ennek első szülöttje, 's századunk legnagyobb hérossa ellen viaskodni, ki az ötlet porból legfényesebb thronusra emelő szabadságot vas kezével elnyomta, 's Európa nagy részét rabszolgaságba döntötte. Majd minekutánna a'

letiport hatalmas mint a' szerencse játéka-
nak megreszkettető példája egy a' tengerből
magánosan kiálló kőszálra szegeztetett, 's így
az áldott békesség visszatérvén az Ausztria
fővárossában tanácskozó fényes fejedelmi gyű-
lés Európa új rendbeszedése nagy munkáját
elvégezte, az idvezült császárnak második fő
törekedése volt a' megalapított rendet, a' köz-
békességet fenntartani, a' mitől függöt ter-
mészetesen a' népeknek jólléte, gyarapodá-
sa, előmente, 's a' huszonhárom évekig dű-
hösödött háború szülte sebek, inségek meg-
orvoslása, helyrehozása. Hogy e' nehéz ter-
hes munkát I Ferencz az újabban békövet-
kezett, 's uralkodása utolsó husz évét czi-
merező zivatarok, temérdek népmozgások közt
is teljesíteni, a' szinte szinte kitörő közönsé-
ges háborút megakadályoztatni tudta, akkor
midőn minden politikai elementumok a' leg-
dühösebb surlódásba jöttek, ezen ritka ér-
demet soha sem fogja tőle a' historia meg-
tagadni! Béke azért és áldás azon fejedelem
porainak, ki nyúgalmot és békét szerzett Eu-
rópának, 's ezt tette élete, uralkodása fő-
problemájává! —

Méltó azért egy ilyen fejedelem emlé-
kezete tiszteletére, méltó azon bánatra és
részvételre, melyet halála nem csak az Ausz-
triai birodalomban, de Európában gerjeszt-
tett. Erdős kis hazánk bár végső és legtávo-
libb provinciája a' monarchiának, nem volt
utolsó a' hamvait megtisztelő érzésben, a'
minek itt e' fővárosban is szép és becsülést

érdemlő bizonyságait adta. Hét különböző hitvallásu templomban fizették-le itt keresztyén és nem keresztyén hívei a' nagy császárnak a' tisztelet és szeretet végadóját, 's tudós, lelkes, ékesnyelvű szónokok hirdették a' haza és nemzet gyásszát. E' jeles beszédek sorában kitetsző dicsérettel tündöklük a' fennebbi, melyre az alólírt az olvasó közönséget figyelmeztetni bátorkodik. Az idevaló piaci nagy templomban három egymásután következő napon, u. m. márcz. 26k. 27k. és 28k. tartották a' R. katolikusok a' gyászinnepet, a' tárgyhoz illő méltósággal, pompával, 's három különböző szép beszédekkel, melyek közül az első magyar, a' második német, a' harmadik déák nyelven volt. Az utolsót, melyről itt most szó van, előadta tiszt. dő G u b i c z e r F e r e n c z ú r, a' kir. Lycéumban vallást tanító érdemes professor, 's egyszersmind könyvtárnok. Egy, foglalatajára 's belső becsére nézve mindenek figyelmére méltó, jól kidolgozott, tömött és tudós, főt, szívet egyaránt kielégítő munka, hol minden maga helyén áll, 's éppen azért az ékesszóllás nagy mestere Cicero kitételével élve, „*peragrat per animos hominum, sensus mentesque pertractat*“ De Orat. I. 51. mely azonkívül nem kevésbé ajánlja magát ékes nyelve, tiszta valódi classicus, a' mellett természetes, egyszerű, könnyen folyó írás-módja által, az „*oratorius modus et numerus*“ valódi mustrája, 's így nagy bizonyságát adja annak, hogy a' tisztelt szer-

ző úr a' régi Latium béavatott polgára, és annak remek munkájit „*nocturna et diurna versavit manu.*“ De az alólírt a' mondottakon kívül még kitetsző érdemet lát ezen kis munkában: az *egyiket* hogy azt tökéletesen czélarányosnak találta, mely a' felvett tárgy köréből - mint tesznek közönségesen vagy legalább igen gyakran a' tisztelő beszédek-, félre nem csapongva, a' személyt kinek emlékezetét kell újítani, minden oldalról ismer-teti, 's így annak képét tartja előnkbe, azonban az igazsághoz hívnek marad, és saját mondásaként „*tantum a specie adulatio-nis abest laudatio, - quantum abest a ne-cessitate: a' másik* érdemet pedig azt látja benne, hogy világos elmével, egy előítéle-teken felyül emelkedett az emberi lélek méltóságát érző, józan filozofus szabad lelkével van dolgozva, 's a' vallástanító szájában különösön jól hangzó keresztyén türedelem, emberi szeretet becsülést érdemlő jeleit mutatja. — Légyen azért megengedve csak egy helyet hozni-fel ezen beszédből, a' miből, mint az alólírt reméli, az értelmesek annak mind stylussa szépségét, kellemes voltát, mind belső érdemét, 's a' szónok filozofusi mago-san állópontját által fogják látni; egyszers-mind bátran ajánlja e' derék beszédet mind azoknak, kik a' valódi szép déák literaturát, 's a' régi classicus remek írók becsét, azok-nak lelkét utánnozni tudást, az *ujidő szel-lemének* ellenére is ismerik, szeretik; mer-vén arról biztosítani akárkit, hogy midőn azt

elolvasta; gyönyörűséggel és megelegedéssel fogja kezéből letenni. — Nem mellőzheti-elvegre az alólírt éppen most e' jeles beszédre figyelmeztetés mellett, a' miben e' derék szerző aránti tiszteletét is kívánta nyilvánosítani — a' déák nyelv minden tekintetben elmulthatlan szükséges és hasznos voltára, különösen a' tanulás és pallérozódás pályáján álló, 's így a' haza jövő reményét hordozó nemes ifjúságot serkenten, búzditni, annál inkább mert sajnos tapasztalás szerént a' hazai oskolákban a' régi literatura szembetünőleg csökkenni, 's annak számba nem vétele tonussá válni kezdett: a' minek oka hogy bizonyos részben a' tulságokra csapongó *korszellemeben* van, alkalmas bizonyossággal erősíthetni; mert a' *liberalismusnak* — a' józanokosság ezen első szülöttjének balul értéséből, félre magyarázásából következő újítási vágytól félre ragadtatva sokan léha észszel hintegetik a' déák literatura megvetését, 's azt hazafi *erénynek* kiabálják közelítve azoknak okoskodásához, kik nagy bajusban, szük nadrágban messzire csengő sarkantyuban, szóval köntösben keresik a' *Magyar érdemet és patriotismust*. Nem tekintve hazánk politikai állapotját, melyel a' déák nyelv tanulása szoros és elválhatlan kapcsolatban áll, átaljában véve is bátran mondhatjuk hogy a' régi classica literatura a' valódi tudományosság alapja, a' solid és realis ismeretek kólcsa, a' mi nélkül a' mindennapin és külszinen tapogatódzáson felyül

emelkedni 's magosabb míveltségre jutni nem lehet. Eléggé bizonyítja ezen igazságot Anglia példája, mely kétségen kívül nagyságát sok részben a' classica literatura becsülésének, azt nyomoson tanulásának köszönheti, 's mióta az új Franciaországban is kezdett ezen literatura virágozni, terjedni, azzal együtt a' valódi tudományosság is kezét fogva halad-elő. Engedelmet kérve e' kicsi eltérésért, visszatérek tárgyamra, 's a' mint mondám bérekesztésül ide teszem a' dicsért beszéd egyik helyét:

„Verum enim vero dum religionem Divi Regis laudibus effero: non possum, quin justam suscipiam vituperationem, silentio praeterire illam paeclaram animi sui affectionem, qua dissentientes in rebus religiosis est complexus. Uti in omni poene rerum genere hominum opiniones variae et discrepantes esse solent: ita etiam in rebus religionis, quae mentis animique est, a libertate hominis pendens, plenam eorundem consensionem vix expectare licet. Ipsa quoque singulari Numinis institutione patefacta humano generi doctrina omni aevo ab illis, qui eam, ceu divinam venerantes susceperunt, variam interpretationem, et diversam expositionem habuit, litibus, dissidiisque nunquam non obnoxia. Hinc factum, ut pridem Christiani in varias abirent sectas, quae totidem societates, seu ecclesias constituerent, suam dogmatum, suam rituum normam sequentes. Quod cum immortalis memoriae

Princeps sapienter perspexisset, communione aliena devinctos, conscientiam eorum reveritus, non modo fidei suae causa nunquam damnavit, nec jura et libertatem eorum quacun- que offensione et violentia laesit: sed caritatis quoque officiis excoluit, et quos necessariis ad publica munera gerenda virtutibus ornatos cognovit, eos ad honorum dignitates evexit. Quanto celsior divus Franciscus Philippo II Hispaniarum et Ludovico XIV Galliarum Regibus, quos pariter tempora, quibus habenas regni tractarunt, a pietate et religione celebrarunt, sed aetas consequens, quae sine amore et cupiditate, et rursus sine odio et invidia judicat, *propter atrociam facta ex immodico religionis promovendae studio admissa, criminis suspitione haud absolvit.*“ p. 15. 16.— Méltán mondhatom én is, valamint mindenek kik a' valódi érdemet becsülni tudják, a' tisztelt szerzőnek a' derék Romai vesés Marcellus szavait. „Macte virtute esto: apud me tibi omnis honor erit.“ Livius XXIII 15.—

Szilágyi Ferencz
Professor.

Ez alkalmatossággal bátorkodom e' hazai levelek érdemes olvasójit biztositni arról, hogy Klio III d. darabja, melynek kijövetelét egy közelebbi betegségem is hátráltatta, nem sok időre a' sajtót elhagyándja: addig is a' több közbejött akadályok miatt esett késedelemről teljes tisztelettel engedelmet kérvén. — Sz. F.

Szószóllói feltalálás.

Három barommal kereskedők Angliában, kiknek együtt egy köz cassájok volt, egy országos vásár alkalmával által adták a' pénzeket gondviselés végett azon ház asszonyának; a' hová bészállottak, 's ez után kimentek magok dolgokra - a' vásárra. — Kevés idő múlva az egyik vissza jöven, a' pénzt vissza kérte olyan tettetett szinlés alatt, hogy egy nagy vásár megejtése végett, arra szükségek volna. — Az asszony alig adá kezire azt, 's legottan szökve eltűnt, és soholt nyomába nem akadhatának. — A' más két kereskedő az asszony ellen processust inditta azért, hogy közüllök csak egyiknek adta kezire a' pénzt, holott pedig arra kötelezte vala magát, hogy csak a' háromnak adja-ki, midőn azt együtt kívánnák. — A' dolog felhatott a' főtörvényszékig, mely az asszonyt a' vissza fizetésre ítélte. — De N a y, I Károlynak azutánni general-prokurátora (kiéppen akkor kezdett volt practizálni) azt tanácsolta az asszonynak, hogy apellálja felebb, sőt a' szószóllást is magára vállalta. A' bépanaszlott asszony — így szólla N a y — az igaz; hogy a' három kereskedőtől a' pénzt kezihez vette — megesméri azt is, hogy kötelezte magát arra, hogy a' háromnak együtt adja-ki, melyre nézve ezennel kijelentem, hogy a' summa az asszonynál készen áll, és nem követelünk egyebet, hanem csak azt, hogy jelennyenek-meg a' kereskedő társak

mind hárman: — a' pénzt töstént vissza fogjuk adni. — A' dolognak ilyen találmányos előadása egészen megváltoztatta a' birák ítéletit, és első alapját tevė ezen derék törvény-tudó elhiresedésinek. — K. J.

Rövid kérelem, 's még rövidebb válasz.

Első Leopold császárnak igen jó emlékező tehetsége volt, és sok nyelveket igen könnyen megtanult. — A' déák nyelvel élt a' maga levelezéseiben, a' tudósokkal társalkodásban, és a' gyontató papjával. — Az udvariakkal és idegen ministerekkel olaszúl és spanyolul beszélt. — A' francia nyelvet is tudta; de nem örömet halgatta azt a' maga udvarában beszéltetni, melynek nyilván azon okát adta, hogy nem jó szível hallja a' maga ellenségeinek nyelvét hangozni azok által, a' kik magokat az ő szolgálainak és barátjainak adják-ki. — Idő töltésül gyakran anagrammákat és chronosticonokat csinált. — Egykor egy universitási ifiu egy kérelmet nyújtott-bé néki, melyben csupán csak ezen szók voltak írva: C o n C e D e p a n e M. — Nyomban csak ezt írta e' kérelemre válaszul: C o n C e D a M, — mely által az akkori esztendő szám 1700 éppen oly pontosan jelentetett, mint a' kérelmes két szava számi betűi által. —

K. J.